

Wprowadzenie

Niniejszy, już 21. tom Interdyscyplinarnych Kontekstów Pedagogiki Specjalnej to zbiór artykułów dotyczących bieżących problemów pedagogiki specjalnych. Opracowanie rozpoczyna artykuł prof. Bogusława Śliwerskiego dotyczący wyjątkowości fenomenu wychowania harcerskiego. Autor podejmuje się odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu współczesna myśl pedagogiczna odwołuje się do fenomenu wychowania skautowego, a także czy możemy mówić o pedagogice skautingu, czy może o skautowej pedagogii? Jak wskazuje Prof. Śliwerski w artykule, nie można tych kwestii rozstrzygnąć na poziomie jedynie normatywnych modeli, jeżeli nie sięgnie się do dotychczasowych badań, jak i nie wykaże konieczności dokonania w tym zakresie naukowego zwrotu.

Ohyake (公) czy watakushi (私) i puraibashii (プライベート)? Przestrzenie i artefakty systemu edukacji specjalnej i inkluzyjnej w Japonii: Raport z wizualnej mikroetnografii edukacyjnej – to problematyka rozważań podjętych przez dr hab. prof. UMK Beatę Borowską-Beszczę. Jak wskazuje Autorka, celem części badań, analizowanej w niniejszym w raporcie, było zrozumienie i przeanalizowanie przestrzeni i wybranych artefaktów behawioralnych i fizyczno-materialnych sześciu szkół i jednej placówki wsparcia dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, w kontekstach kultury organizacyjnej, emicznego, japońskiego rozumienia przestrzeni oraz przestrzeni jako kulturowego rezerwuaru kodowania konstruktu niepełnosprawności. W kolejnym artykule dr hab. prof. UKW Doro-

ta Podgórska-Jachnik przedstawia problemy niepełnosprawności widziane przez pryzmat potrzeb, zarówno tych określanych jako specjalne (specjalne potrzeby edukacyjne, rozwojowe, zawodowe), jak i tych uniwersalnych. Autorka poddaje analizie zarówno sam termin (specjalne) potrzeby, jak i jego teoretyczne i praktyczne eksploracje w odniesieniu do działań pielęgnacyjno-kompensacyjnych, edukacyjno-wychowawczych i terapeutycznych.

Zagadnienia dotyczące tematyce wsparcia w edukacji włączającej jednej z grup uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – uczniom cudzoziemskim zostały przedstawione przez prof. Iwonę Chrzanowską oraz dr hab. prof. UAM Beatę Jachimczak. Jak wskazują Autorki, problemy uczniów cudzoziemskich, tak w odniesieniu do edukacji, jak i integracji społecznej w kraju, do którego przybyli, są specyficzne nawet w ramach grupy uczniów ze SPE.

W następnym artykule dr Teresa Serafin prezentuje podejmowane przez organizacje społeczne i urząd miasta st. Warszawy inicjatywy mające na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Jak wskazuje Autorka tekstu, inicjatywy te dotyczą m.in. kontynuowania działań systemu edukacji w zakresie wyrównywania szans uczniów z niepełnosprawnością przez instytucje wykonujące zadania z zakresu różnych obszarów polityki społecznej, w tym wspierające funkcjonowanie zawodowe i osobiste dorosłych.

Zapobieganie nieprawidłowościom w rozwoju artykulacji u dzieci w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym to zagadnienie przedstawione przez dr Ewę Gackę. Autorka prezentuje działania uprzedzające wystąpienie nieprawidłowości w rozwoju artykulacji skierowane na niemowlęta i dzieci w wieku poniemowlęcym. Problematyka prewerbalnych zachowań komunikacyjnych dzieci z zespołem Cri du Chat w ocenie rodziców to kolejny artykuł przygotowany przez Agnieszkę Kamyk-Wawryszuk. Przedstawione przez Autorkę w artykule prewerbalne zachowania komunikacyjne dzieci z zespołem Cri du Chat wskazują, że są one zróżnicowane, począwszy od wskazywania gestem tego, co potrzebują, do wokalizowania w celu sprokowania kontaktu z drugą osobą, a wskazane przez rodziców

zachowania córki/syna mogą stanowić podstawę do procesu nauczania komunikacji prewerbalnej. Dr Magdalena Magierska-Krzysztoń i dr Magdalena Olempska-Wysocka przedstawiły badania własne dotyczące kompetencji językowych dzieci z głuchotą prelingwalną zaimplantowanych do drugiego roku życia. Celem badań było określenie poziomu kompetencji językowych dzieci z głuchotą prelingwalną, które zostały zaimplantowane wszczepem ślimakowym do drugiego roku życia, z zastosowaniem Testu 6 dźwięków Linga, skali MAIS i MUSS, a także testu TAPS.

W kolejnym artykule Dr Kornelia Czerwińska i Agnieszka Piskorska podjęły problematykę nauczania języka obcego w grupie uczniów niewidomych i słabowidzących, dokonując przeglądu badań dotyczących tyflometodologii języka obcego. Studia omawiane w artykule mają wgląd w nabycie pierwszego języka lub naukę języków obcych przez uczniów niedowidzących. Rozumowanie przez analogie oparte na materiale geometrycznym u uczniów niewidomych to zagadnienie przedstawione przez dr Izabellę Kucharczyk. Autorka zaprezentowała wyniki badań dotyczących rozumowania przez analogie geometryczne uczniów niewidomych w wieku 10 lat, 12 lat i 14 lat. Badaniami objęto grupę 63 uczniów niewidomych i 63 uczniów widzących. Do badań wykorzystano 12 tablic serii B Progressive Matrices Johna C. Ravena. Jak wskazuje Autorka, szczegółowa analiza zależności pomiędzy zmiennymi pozwoliła określić różnice pomiędzy grupami uczniów w zakresie rozumowania przez analogie geometryczne.

Dr Elżbieta Lubińska-Kościółek i dr hab. prof. UP Jolanta Zielińska omówiły problematykę osoby dorosłej z niepełnosprawnością słuchową jako odbiorcy sztuki. Autorki przedstawiły badania nad percepcją sztuki przez osoby z zaburzeniami słuchu, które przeprowadzono z perspektywy pedagogiki specjalnej i neuroestetyki z zastosowaniem techniki encefalograficznej i analizy QEEG przy użyciu głowy Mitsar-EEG-202. Jak podkreślają Autorki, wyniki tego badania wykazały przydatność proponowanego procesu badawczego do identyfikacji nowych tematów badawczych w dziedzinie pedagogiki specjalnej.

Dr hab. prof. APS Wanda Hajnicz i dr Iwona Konieczna w kolejnym artykule wskazują, że problemy określonych specjalności z obszaru pedagogiki specjalnej wzajemnie się przenikają lub też znacznie wykraczają poza obszar danej subdyscypliny. Prezentowany artykuł podejmuje kwestie związane ze wskazaniem głównych problemów, które mają kluczowe znaczenie dla funkcjonowania osób z chorobą przewlekłą w różnych obszarach ich życia.

Dr Beata Antoszevska w artykule „Obraz autointerpretacji profesji lekarskiej – narracje lekarzy” podejmuje próbę przedstawienia znaczeń nadawanych swojej profesji przez lekarzy. Zebrany przez Autorkę materiał stanowi część szerzej zakrojonego projektu, który dotyczył relacji lekarz – pacjent, zrekonstruowanej w indywidualnych narracjach lekarzy. Badania ściśle wiążą się z perspektywą jakościową – paradygmatem interpretatywnym.

W ostatnim artykule dr Oleksandra Yehorova przedstawia perspektywę wychowania obywatelskiego. Artykuł omawia teoretyczne aspekty i znaczenie szeroko rozumianej edukacji obywatelskiej w dzisiejszych czasach i analizuje jej rolę, zadania, programy pozaszkolne, najlepsze doświadczenia i praktyki edukacji pozaszkolnej w Stanach Zjednoczonych w zakresie edukacji obywatelskiej i wychowania. Opracowanie zamykają sprawozdania z konferencji przygotowane przez Justynę Sochę i Agnieszkę Nymś-Górną.

Z największą przyjemnością oddaję w Państwa ręce niniejszy tom Interdyscyplinarnych Kontekstów Pedagogiki Specjalnej, jednocześnie dziękując Autorom za trud dzielenia się swoimi refleksjami i za inspirację do stawiania kolejnych pytań badawczych.

Magdalena Olempska-Wysocka

DOI: <https://doi.org/10.14746/ikps.2018.21.01>